

Boldog Zoltán

A kocsmá

Télire teljesen kicserélődött a vendégköre. Először azok tűntek el a törzsasztaltól, akik átmentek a határon, és inkább vagonlakók lettek Budapesten. Húszan indultak meg vasúton a faluból a fővárosba, köztük Gábor Karcsi, a jegyző feleségével és két gyermekével. A románok nem kínálták meg korábbi hivatalával, így nem akart földönfutó lenni abban a faluban, ahol ő volt a mindent megoldó Karcsi bácsi. Ha nem volt ennivaló, Karcsi bácsi szerzett, még munkát is talált a rászorulóknak, akár román volt, akár magyar. Őt hívták a családi veszekedésekhez, ha valakinek az ura sokat ivott, és az asszonyt vagy a gyereket kezdte ütlegelni. Akkor Karcsi bácsi közbelépett, bármilyen derék emberrel is állt szemben. Néhány szóval úgy helyre tette a felbőszült férfit, hogy hümmögve vonult el a hálószobába, ott heverte ki az aznap stampedliket.

Ővé volt az egyetlen törzsasztal, ahová csak az orvos, a postamester, az erdész és az iskolaigazgató ülhetett le. Ha ők betették a lábukat a kocsmába, kuss volt a románnak, de még a magyar is halkabban szólalt meg.

Most meg azt írja Kormos, az egykori iskolaigazgató, hogy Gábor Karcsiék nem tudnak szabadulni a vagonéletből, és a kisebb fiú advent második vasárnapján meghalt tüdőgyulladásban. A menekültek ott fognak karácsonyozni a budapesti vakvágányokon, talán meg is fagynak, ha a kormány nem talál ki valamit. Pedig úgy néz ki, őket nem akarja befogadni a haza. Mármint az, ami maradt belőle.

Kormosék hamar kiszabadultak a vagonokból, az egyik fővárosi gimnázium ajánlott neki munkát szolgálati lakással. Ő még itthonról kezdett levelet írogatni Budapestre, rögtön a Szerződés kihirdetése után. Ez a megfontoltság mentette meg az életét. Az egyébként is beteges felesége a novemberet sem élte volna túl

a pályaudvaron. Hiába bélelték ki a marhavagonokat zsákkal és szénával, ezek az emberek nem szoktak hozzá a nélkülözéshez.

A falut megrázta Gábor Karcsi fiának halálhíre. Sokan arra számítottak, hogy majd a jegyző úr felutazik Pestre, végigjárja a hivatalokat, megemeli a hangját, megmozgatja magyarosan pöndörödő bajszát, és miután leemelte díszes kalapját, hátrasimítja haját, rákészül a beszédre, kiosztja a hivatalnokokat, a francia küldöttséget, akik visszazavarják a román katonákat a Havasalföldre. Ehelyett Gábor Karcsit megtörte Magyarország, és ezzel kezdett az emberek reménye elillanni. Nem mondogatták már, hogy „jaj, a Gáborkarcsi majd helyet csinál nekünk, meglásd”. Nem biztatták egymást, hogy „majd visszatér a Gáborkarcsi, és odabasz a románoknak”. Sejtette mindenki, hogy a fiú halála után nincs visszaút, a franciák, a románok és a magyarok együtt árulták el ezt az embert, aki mindent meg tudott oldani életében, de a Szerződéssel nem volt képes szembeszállni.

A postamester, az orvos és az erdész szeptemberben még eljárogattak az asztalukhoz, és egyre hosszabban bizonygatták, hogy nem mennek el innen, mert a leveleket, a betegségeket és a fákat nem érdekli a határváltozás. Különben is, csak ideiglenes állapotról van szó. Mindenki tudja, hogy ez nem maradhat így. Az nem létezik, hogy a világ nem lázad fel ilyen igazságtalanság miatt, és nem emelnek szót a méltatlanul erős büntetéssel szemben.

Novemberre maguk is belátták, nincs kire várni. Még a magyarokra sem, mármint az országbeliekre. Akkortájt azt ismételtették, ők nem ártottak egyetlen románnak sem. Pótolhatatlannak hitték magukat, mert ki ismerné jobban a helyiek bajait, mint Kovács doktor, ki tudná pontosabban az ügymenetet a postán, mint Térkövei. Belényesinél pedig senki nem ismeri jobban a környező erdőket. Néhány stampedli után azzal nyugtatták magukat, hogy a románok mind hülyék. Nem is lenne elég orvosuk, erdészüik és postamesterük. De ezt is egyre halkabban bizonygatták, mert a jegyző helyére és az iskola élére hamar kerítették egy-egy havasalföldi huszonévest. Olyan frissdiplomás kommunistáknak néztek ki. Gyanakvóan méregettek mindenkit.

Gál Tibi, a kocsmáros látta, hogy a két román érkezése óta a helyiek elmaradoznak. Kellett vagy két hét, mire a régi vendégei kezdtek visszaszivárogni.

Tibi korábban sem volt az a beszédes ember, de a határváltozás óta nemcsak hallgatag volt, hanem mindenkire előbb kérdőn, majd gyanakvóan nézett. Talán attól félt, hogy őt is lecserélik. Küldenek a Regátból egy szikár román embert, aki még nála is jobban tud hallgatni.

„Mit nézel, Gălescu?“, hergelték a románok, de ő csak tette tovább a dolgát.

Aztán egy téli este, advent harmadik vasárnapja előtt, amikor az ember vállát nemcsak a hét, hanem az év súlya is nyomja, Gál Tibi szokásától eltérően mindenkit meghívott egy pohár borra. Ott voltak az új román vezetők, ezen az estén a törzsasztal régi vendégei is betévedtek, hogy a történelem furcsa túlélőiként odatelepedjenek az új rend képviselői mellé. Barátkozásnak nézett ki a dolog. De mindegy volt a beletörődés, a békés szándék, az ügyek rendezésének lehetősége, mert Gál Tibi úgy gondolta, hogy Karcsi bácsi helyett neki kell rendet tenni. Mindenkinek mérget kevert az italába.

*Isten előtt száz év csupán egyetlen pillanat,
S ha elfogynak majd a földi határok,
Csak a kegyelem, csupán az marad.*

Lőrincz P. Gabriella: *Kegyelem*